

پروسی تطبیقی بیمه‌های عمر در کشورهای منتخب

دکتر سعید صحت^۱

دیاکو نصرالله زاده^۲

چکیده

هر عضو جامعه با خرید بیمه عمر می‌تواند سرمایه قابل ملاحظه‌ای را برای آینده خود و خانواده‌اش تدارک ببیند تا در شرایط سخت زندگی ضمن کمک به او آرامش روحی وی را نیز تأمین نماید.

در میان رشته‌های متنوع بیمه، بیمه عمر به این علت که پوشش خود را مستقیماً متوجه انسان می‌کند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا منابع انسانی در توسعه هر کشور نقش اساسی دارد. هر عضو جامعه با خرید بیمه عمر می‌تواند سرمایه قابل ملاحظه‌ای را برای آینده خود و

خانواده‌اش پس‌انداز کند تا در شرایط سخت زندگی ضمن کمک به او آرامش روحی وی را نیز تأمین نماید. تأثیر مهم اقتصادی و اجتماعی بیمه عمر برای خانواده‌ها در بعد کلان نیز اهمیت خاصی دارد زیرا این بیمه سبب فراهم ساختن پس‌انداز ملی و سرمایه‌گذاری‌های کلان می‌شود. نقش بیمه عمر در بررسی‌های جهانی به عنوان شاخصی معتبر در سنجش سطح توسعه یافتگی

کشورها نیز ارزشمند است. در کشور عزیز ما علی‌رغم تلاش‌های فراوان در زمینه بیمه‌های عمر هنوز نسبت به کشورهای توسعه یافته، فاصله زیادی مشاهده می‌شود. توسعه بیمه‌های عمر به منظور بالا بردن رفاه اجتماعی چنان مهم است که در دستور اخیر ریاست محترم جمهور به وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی، برای ایجاد تحول در صنعت بیمه کشور بر آن تأکید شده است. در این پژوهش، وضعیت بیمه‌های زندگی در کشورهای مختلف و در جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد سپس با توجه به مسائل بومی و شرایط بازار بیمه کشورمان سعی

به عنوان شاخصی معتبر در سنجش سطح توسعه یافتگی

۱. عضو هیئت علمی و رئیس مرکز کارآفرینی دانشگاه علامه طباطبایی
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی گرایش بیمه از دانشگاه علامه طباطبایی

پروسی تطبیقی بیمه‌های عمر در کشورهای منتخب

می‌شود تا راهکارهای گسترش بیمه عمر و انواع جدیدی از آن ارائه شود.

واژگان کلیدی: بیمه‌های زندگی، بررسی تطبیقی

مقدمه

امید به زندگی در کشورهای در حال توسعه در طی دوره ۳۵ ساله از ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۵، بیش از ۱۰ سال افزایش یافته و همبستگی مشخصی بین توسعه اقتصادی بلند مدت و افزایش امید به زندگی وجود دارد. قاره آسیا به طور همزمان شاهد تغییراتی چون کاهش اندازه خانواده‌ها به دلیل کاهش نرخ زاد و ولد، افزایش میزان سواد زنان و شرکت آنها در نیروی کار، افزایش شهرسازی، ارتقای سطح پزشکی پیشگیرانه، بهداشت سالمندان و تحرک جمعیتی است. همچنین آسیا توانسته است خانواده هسته‌ای را جایگزین خانواده گسترده نماید. منسوخ شدن خانواده گسترده موجب شد تا آخرین پایگاه سنتی حمایت از آن، از بین برود. افزایش نسبت عائله به تعداد مزدبگیران، ناشی از کاهش امید به زندگی است. بیمه عمر، وسیله‌ای برای سپرده‌های بلند مدت است و اغلب به عنوان وثیقه‌ای برای بدهی‌های شخصی، مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین بیمه سپرده‌های قراردادی، حمایت مالی سنتی خود را از خانواده‌های گسترده کاهش داده است. فرهنگ خودکفایی از مشخصه آسیایی‌ها می‌باشد که کشورهای توسعه یافته و به طور عمده حوزه‌های اروپای غربی و آمریکای شمالی، این ویژگی را پس از جنگ از دست داده‌اند. بسیاری از کشورهای در حال توسعه آسیایی، نگران سیستم‌های پر هزینه در زمینه حمایت کنندگان مالی نیستند. این کشورها

اغلب نرخ سپرده قابل توجهی دارند که منجر به تجمع حق بیمه‌های بیشتری برای شرکت‌های بیمه عمر می‌شود. با این وجود انتظار می‌رود که با پیر شدن جمعیت این کشورها، نرخ سپرده گذاری آنها کاهش یابد. نمونه دیگری که با پیر شدن جمعیت همراه بود مربوط به بحران اقتصادی و پیامدهای آن در آسیای شرقی در سال ۱۹۹۷ می‌شود. کشورها، مثلاً کره جنوبی، شاهد خرد شدن بافت امنیت شغلی خود بودند. به طوری که بخش‌های صنعتی و مالی آن، متحمل بازسازی کلان ساختار خود شدند. به طور کلی، افزایش امید به زندگی با کاهش امنیت شغلی و فقدان شبکه حمایت مالی و اجتماعی، موجب افزایش تقاضا برای محصولات بیمه خواهد شد.

ممکن است مفاهیم برخاسته از امید به زندگی در مورد بیمه عمر دوگانه به نظر برسد؛ به طور مثال تأمین انواع پوشش سنتی برای بیمه‌گران عمر به این منظور است که بیمه‌گذاران و وارثان آنها را در برابر ریسک فوت طی مدت بیمه محافظت نماید. بنابراین افزایش امید به زندگی می‌تواند برای شرکت‌های بیمه سودمند باشد، در این حالت نرخ مرگ و میر در هر سنی کمتر است و تعداد کمی از بیمه‌های عمر مدت‌دار منجر به مطالبه شده و تعداد زیادی از آنها تا سررسید باقی خواهند ماند.

در حالی که چالش‌های به وجود آمده در آسیا در سال‌های اخیر ناخوشایند بوده، بازار بیمه عمر آسیا به استثنای ژاپن رشد خوبی داشته است به عنوان مثال در چین شرکت‌های بیمه با سرمایه هنگفت می‌توانند شعبه تأسیس کنند و شرکت‌های بیمه خارجی در رشته بیمه

بررسی تطبیقی بیمه‌های عمر در کشورهای منتخب

در قرن ۲۱ پیش‌بینی می‌شود نیز بیمه عمر اهمیت (۱) در قرن ۲۰ داشت، حفظ نماید و صنعت بیمه عمر به سودآورترین صنعت در قرن ۲۱ تبدیل شود.

معرفی بیمه عمر در ویتنام در سال ۱۹۹۶، این بیمه در بازار آن کشور سیر صعودی داشته و باعث تأسیس پنج شرکت بیمه عمر در این کشور شده است.

در قرن ۲۱ پیش‌بینی می‌شود بیمه عمر اهمیتی را که در قرن ۲۰ داشت، حفظ نماید و صنعت بیمه عمر به سودآورترین صنعت در قرن ۲۱ تبدیل شود. بنابراین افزایش امید به زندگی، موجب ارائه فرصت‌های بیشتری برای بیمه‌گران عمر می‌شود و با این تفاسیر محصولات ارائه شده، متفاوت و پیچیده‌تر خواهند بود. از طرفی میزان نفوذ بیمه از طریق محاسبه سطح حق بیمه‌های آن به تولید ناخالص داخلی^۱ باعث ایجاد منحنی اس^۲ می‌گردد. تجربه ثابت کرده است که میزان تقاضای بیمه دارای رشد سریع‌تری نسبت به تولید ناخالص داخلی بوده و این رشد تا حد نزدیکی رو به اشباع است و تعیین این سطح اشباع در مورد بیمه عمر، کار دشواری است. اما در کشورهایی که سیستم‌های امنیتی - اجتماعی توسعه یافته‌ای دارند، میزان آن کمتر از کشورهای فاقد این سیستم‌ها است.

1. Gross Domestic Product

۲. منحنی اس ارتباط بین توسعه اقتصادی (به صورت تولید ناخالص داخلی سالانه ارائه شده است) و توسعه بازار بیمه (بر اساس میزان نفوذ بیمه مانند سهم سود تولید ناخالص داخلی بیمه) را نشان می‌دهد.

عمر انفرادی خدمات بیمه عمر خود را به افراد خارجی یا چینی‌ها ارائه کنند. بازار هند استعداد بالقوه‌ای دارد و نیز هجوم بیمه‌گران خارجی پایین‌تر از حد انتظار است. در اندونزی بیمه‌گران داخلی رشته‌های عمر بازار خود را به نفع شرکت‌های با مالکیت خارجی از دست می‌دهند. در هنگ کنگ با وجود تلاش شرکت‌های بیمه برای جذب نمایندگی‌های بیمه و کمبود نیروی انسانی کارآمد، بازار بیمه عمر به فعالیت خود ادامه می‌دهد. بیمه‌گران عمر در ژاپن همچنان گرفتار محاسبات بیمه‌نامه‌ها هستند. در مالزی با کمک برنامه کلان مالی، بانک «نگارا» تعدادی پیشنهاد مشخص به صنعت بیمه عمر ارائه داد که مربوط به علاقه‌مندان به استفاده از اینترنت، بیمه و بانک بود. بخش بیمه‌های عمر در فیلیپین با وجود اقتصاد ضعیف، جهش‌هایی هر چند نامطمئن و رشد معتدلی را به ثبت رسانده است. در سنگاپور آزادسازی صندوق مرکزی، ذخیره‌ای که برای استفاده بیمه به عنوان ذخیره مخصوص مورد استفاده قرار می‌گرفت، باعث تحرک و رشد هر چه بیشتر بیمه‌های عمر شده است. در کره جنوبی رشد مهم و اساسی بیمه عمر در سال ۲۰۰۱ و افزایش عرضه بیمه‌نامه‌هایی با حق بیمه‌هایی تا چهار برابر معمول، باعث افزایش درآمد شد. در تایوان سیر نزولی و ثابت نرخ بهره‌ها، سوددهی شرکت‌های بیمه را دچار فرسایش کرده و تأثیر مهم آن بر شرکت‌های بیمه، کاهش سود مورد انتظار و حذف متقاضیان جدید بوده و بیمه‌گران تا بلندی برای تقویت بیمه عمر به دولت متوسل شدند تا با تکمیل و تدوین مقررات و موانع مناسب مالیاتی، روح تازه‌ای به کالبد این صنعت بدمند. از زمان

جدول ۱. میزان نفوذ بیمه‌ای کشورهای منتخب به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی (۲۰۰۶)

نفوذ بیمه‌ای : حق بیمه‌ها به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی در سال ۲۰۰۶			کشور منتخب
بیمه غیر عمر	بیمه عمر	کل	
۲/۲	۸/۳	۱۰/۵	ژاپن
۱/۲	۹/۲	۱۰/۵	چین
۱/۲	۰/۱	۱/۳	ایران
۰/۶	۴/۱	۴/۸	هند
۰/۵	۰/۳	۰/۸	پاکستان

(sigma, 2007)

بازارها احتمالاً در جهت رقابت، همراه با افزایش منحنی اس در آسیا خواهند بود. نیروی دیگری که تقاضای بیمه عمر را در آسیا بالا می‌برد، نسبت فوق‌العاده زیاد سپرده‌ها در این منطقه است. در بسیاری از کشورها، بازارهای سرمایه به اندازه کافی برای جذب چنین سپرده‌های بزرگی توسعه نیافته‌اند. این امر موجب محدود شدن وسعت و عمق مجاری سرمایه می‌شود. در چنین محیطی بیمه نامه‌های عمر، امید بخش‌ترین و مطمئن‌ترین راه سرمایه‌گذاری به

اغلب کشورهای منطقه، دارای نرخ نفوذ بیمه عمر بین یک تا چهار درصد می‌باشند. اکثر آسیایی‌ها، حق بیمه عمر بیشتری نسبت به متوسط جهانی می‌پردازند. البته این به معنی پوشش بیمه فوق‌العاده تری نیست. در اینجا لازم است که میزان نفوذ بیمه‌ای کشورهای منتخب را اعم از عمر و غیر عمر به صورت جدول شماره ۱ ذکر کنیم.

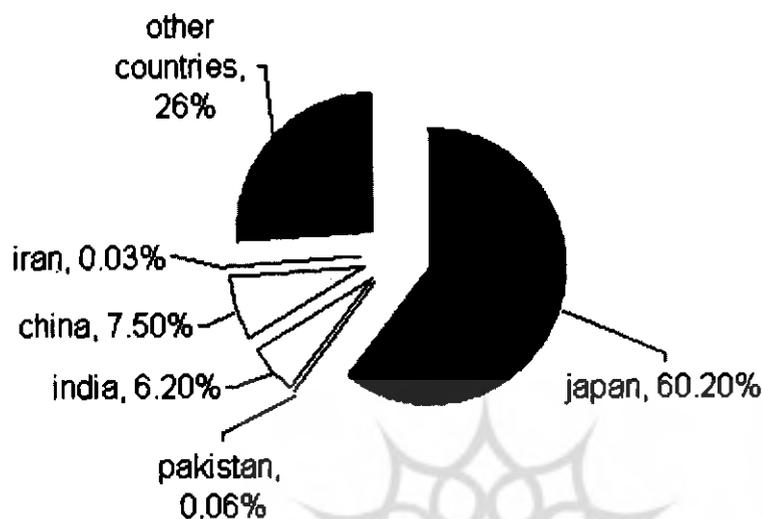
در بخش‌های بزرگی از آسیا بیمه عمر خصوصی رکن اصلی تدارک‌دهنده میزان سن فردی است و این امر نشان‌دهنده شخصیت محتاط‌گر و غیر شخصی سیستم سپرده‌های قراردادی تحت حمایت مالی می‌باشند. تجارت بیمه عمر در آسیا مستعد گسترش است. سیستم‌های بازنشستگی در خیزش جهانی اخیر اصلاح می‌شوند و سیستم پرداخت تدریجی به مرور نابود می‌گردد و سایر

در چنین محیطی بیمه نامه‌های عمر، امید

بخش‌های بزرگی و مطمئن‌ترین راه سرمایه‌گذاری به نظر

می‌آید.

نمودار ۱. میزان سهم کشورهای منتخب از کل حق بیمه‌های عمر آسیا

(sigma, 2007)

نظر می‌رسند. است، شرح مختصری از مشخصات کشورهای منتخب به صورت جدول ۲ آورده شود که به درک بهتر وضعیت بازار بیمه عمر این کشورها و سهم‌شان از این بازار، کمک می‌کند. در این جدول سعی شده داده‌های اساسی و ضروری مورد نیاز این مقاله آورده شود.

حال میزان سهم هر یک از کشورهای منتخب از کل بازار بیمه عمر را به صورت نموداری بررسی می‌کنیم. همانطور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، کشور ژاپن با داشتن ۶۰ درصد حق بیمه‌های عمر از کل بازار آسیا رتبه اول را دارد در حالی که سهم ایران ۰/۰۳ درصد از کل بازار است که سهمی بسیار ناچیز است. سهم ایران حتی در برابر کشور هم‌ترازش مثل پاکستان نیز کمتر بوده که مسأله‌ای قابل تأمل است.

حال با این اوصاف راجع به بازار بیمه عمر آسیا لازم

جدول ۲. اطلاعات و مشخصات کشورهای منتخب آسیایی

سراجه تولید ناخالص داخلی (دلار)	رشد واقعی تولید ناخالص داخلی (درصد)	نرخ رشد جمعیت (درصد)	ساختار سنی (درصد)			امید به زندگی (سال)	نرخ مرگ و میر در هر هزار نفر	جمعیت (نفر)	حق بیمه سرانه (دلار)	کشور منتخب
			۶۵ سال به بالا	(۱۵ - ۶۴) سال	(۱۴ - ۰) سال					
۳۳,۱۰۰	۲/۸	۰/۰۲	۲۰	۶۵/۷	۱۴/۲	۸۱/۲۵	۹/۱۶	۱۲۷,۴۴۳,۶۱۱	۲۸۴۹/۳	ژاپن
۷,۶۰۰	۱۰/۵	۰/۵۹	۷/۷	۷۱/۴	۲۰/۸	۷۲/۵۸	۶/۹۷	۱,۳۱۳,۹۷۳,۷۱۳	۲۴۵۶	چین
۸,۹۰۰	۵	۱/۱	۴/۸	۶۹	۲۶/۱	۷۰/۲۶	۵/۵۵	۶۸,۶۸۸,۴۳۳	۲/۶	ایران
۳,۷۰۰	۸/۵	۱/۳۸	۴/۸	۶۴/۳	۳۰/۸	۶۴/۷۱	۸/۱۸	۱,۰۹۵,۳۵۲,۹۹۵	۳۳/۲	هند
۲,۶۰۰	۶/۵	۲/۰۹	۴/۱	۵۶/۸	۳۹	۶۳/۳۹	۸/۲۳	۱۶۵,۸۰۳,۵۶۰	۲/۳	پاکستان

بیمه عمر در ایران

«وسترن استرایفن ایشو»^۱ در سال ۱۳۱۱ فقط در رشته بیمه عمر، حریق و اتومبیل، شرکت «آلیانس اند استوتگارا»^۲ در سال ۱۳۱۴ فقط در رشته بیمه عمر و حریق، شرکت بیمه «ویکتوریا»^۳ در سال ۱۳۱۴ در رشته‌های بیمه عمر و حوادث و شرکت بیمه «ناسیونال»^۴ سوئیس در سال ۱۳۱۴ با فعالیت در تمام رشته‌های بیمه از جمله بیمه عمر، کار خود را در ایران آغاز کردند. هیچ‌گونه آمار و اطلاعاتی از فروش بیمه عمر شرکت‌ها در دست نیست و آنها به هر صورت و به هر نحو که می‌خواستند عمل می‌نمودند و ضابطه فعالیت آنها هم فقط مصوبه ۱۲۶۰/۶/۸ بود که بر اساس آن باید نامشان در سازمان ثبت شرکت در تهران ثبت شود.

اولین بیمه‌نامه عمر در ایران توسط شرکت بیمه

با گسترش و توسعه بیمه در اروپا و مراودات بین کشورها که ایران نیز ناگزیر از این مراودات بین‌المللی بود، در سال ۱۲۵۶ شمسی که ایران جزو اتحادیه عمومی پست بین‌المللی گردید و به ناچار پرسشنامه، آیین‌نامه و تعرفه‌های پستی کشورهای عضو را مورد استفاده قرار داد. بنابراین اولین مورد استفاده از بیمه در مرسولات پستی و با نرخ‌های اعلام شده بود، سپس در سال ۱۲۹۹ شمسی این نرخ و تعرفه با تصویب مجلس قانون‌گذار به صورت قانونی رسمیت یافت.

بیمه عمر در ایران در سال‌های ۱۳۱۱ تا ۱۳۱۵ با فعالیت شرکت‌هایی که در رشته بیمه عمر فعالیت می‌نمودند، شروع شد و در آن سال‌ها شرکت‌هایی نظیر شرکت

1. Western Strifen Insu.
2. Alliance & Stoutgear
3. Victoria
4. National

در سال‌های نخستین تأسیس شرکت سهامی بیمه ایران (۷ اردیبهشت ۱۳۱۶)، برای اولین بار در ایران قانون معاملات بیمه در ۳۶ ماده وضع گردید.

محتوای این قانون را می‌توان به ۳ بخش تقسیم کرد: مقررات عمومی درباره همه بیمه‌ها مانند تعریف بیمه، تعهدات و مسئولیت‌های بیمه‌گر و بیمه‌گذار، مقررات مربوط به بیمه اشیا و مقررات مربوط به بیمه اشخاص بالاخص بیمه عمر.

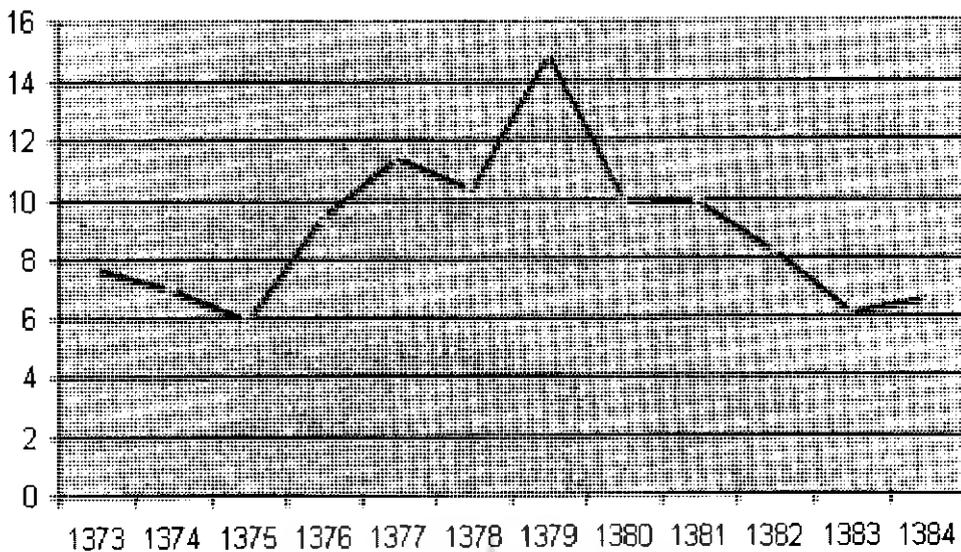
امر نظارت دولت بر مؤسسات بیمه از سال ۱۳۱۰ با شروع مقررات ثبت شرکت‌ها به طور کاملاً ساده‌ای آغاز گردید. توسعه سریع بیمه در کشور موجب شد تصویب نامه شماره ۲۵۲۲۶ در سال ۱۳۳۱ از طرف هیأت وزیران جهت نظارت بیشتر و مؤثر دولت بر معاملات بیمه صادر گردد. مقررات این تصویب‌نامه مدت ۱۹ سال بدون تغییر باقی ماند. اما از سال ۱۳۳۱ تا ۱۳۵۰ تعداد شرکت‌های بیمه به ۱۵ و حجم معاملات بیمه در این مدت ۳۳ برابر شده بود و نیاز به سازمانی جدا از شرکت سهامی بیمه ایران بود که به امور کنترل و نظارت بر مؤسسات بیمه خصوصی پردازد. به این جهت در خرداد ۱۳۵۰ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و قانون بیمه‌گری به تصویب رسید.

بعد از انقلاب قانون اداره امور شرکت‌های بیمه در تاریخ ۱۳/۱۱/۱۳۶۷ به تأیید مجلس شورای اسلامی رسید و به موجب این قانون ۴ شرکت بیمه در ایران به نام‌های شرکت سهامی بیمه ایران، شرکت سهامی بیمه آسیا، شرکت سهامی بیمه البرز و شرکت سهامی بیمه دانا، فعالیت می‌نمودند. سه شرکت اول در تمام انواع بیمه‌ها

ویکتوریا با سرمایه ۶۰۰ لیره انگلیسی صادر گردید. شرکت سهامی بیمه ایران فعالیت خود را در رشته بیمه عمر از سال ۱۳۱۵ شروع نمود و تا سال ۱۳۳۶ تنها شرکتی بود که در ایران در رشته بیمه عمر فعالیت می‌نمود. دومین شرکت فروشنده بیمه‌نامه‌های عمر در سال ۱۳۳۶ شرکت سهامی بیمه امید بود. همان‌طور که بیان شد، بیمه عمر در ایران با فعالیت یک نمایندگی شرکت بیمه خارجی ویکتوریا در سال ۱۳۱۴ آغاز شد و نخستین بیمه‌نامه از نوع مختلط بود که همین شرکت صادر کرد. از آن پس شرکت‌های بیمه آریا، ملی، آسیا، البرز، امید، ساختمان و کار، حافظ، تهران، دانا و شرکت توانا از سال ۱۳۱۴ تا ۱۳۵۳ به صدور بیمه‌نامه‌های عمر پرداختند.

بعد از انقلاب شرکت‌های بیمه به استثنای بیمه ایران که یک شرکت دولتی بود در چهارم تیر ماه ۱۳۵۸ ملی گردیدند. سپس در شهریور ماه ۱۳۶۰ در هم ادغام شدند و تشکیل دو شرکت بیمه به اسامی شرکت بیمه آسیا و بیمه البرز را دادند. پورتفوی بیمه عمر شرکت‌های ملی شده همراه با اندوخته ریاضی آنها به شرکت بیمه آسیا منتقل شد. فعالیت شرکت‌های بیمه بعد از انقلاب اسلامی در ایران در زمینه بیمه‌های عمر جمعی و انفرادی یکسان نبوده است و بیمه‌های عمر جمعی که غالباً از نوع خطر فوت‌اند به جهت نیاز مؤسسات و شرکت‌ها، همچنان به پیشرفتشان ادامه داده‌اند ولی بیمه‌های عمر انفرادی که عموماً از نوع مختلط هستند دچار رکود گردیده و می‌توان گفت که هنوز نتوانسته‌اند جایگاه واقعی خود را در میان مردم بیابند.

نمودار ۲. سهم حق بیمه‌های عمر صادر شده به صورت درصدی از کل حق بیمه‌های صادر شده

(گزارش‌های سالانه بیمه مرکزی، ۱۳۸۴-۱۳۷۳)

و شرکت سهامی بیمه دانا تنها در زمینه بیمه اشخاص، به صورت تخصصی فعالیت داشتند.

به همین صورت با تصویب خصوصی‌سازی در کشور،

اولین شرکت بیمه خصوصی در سال ۱۳۸۱ تأسیس شد

که به موجب این قانون به جز شرکت بیمه ایران تمامی

شرکت‌های بیمه به بخش خصوصی واگذار می‌شوند.

در حال حاضر شرکت سهامی بیمه ایران با داشتن ۵۲/۸۷

درصد از سهم بازار بیمه‌های عمر، رهبر

بازار است و در بخش خصوصی نیز شرکت بیمه عمر

کارآفرین با داشتن ۲/۷۶ درصد سهم بازار پیشرو

است.

در حال حاضر شرکت سهامی بیمه ایران با داشتن

۵۲/۸۷ درصد از سهم بازار بیمه‌های عمر، رهبر

بازار است و در بخش خصوصی نیز شرکت بیمه عمر

کارآفرین با داشتن ۲/۷۶ درصد سهم بازار پیشرو

است.

درصد از سهم بازار بیمه‌های عمر، رهبر بازار است و در

بخش خصوصی نیز شرکت بیمه عمر کارآفرین با داشتن

۲/۷۶ درصد از سهم بازار، پیشرو است.

متأسفانه سهم بیمه عمر از کل بازار بیمه رقم ناچیزی در

حدود ۶/۶ درصد است که بیش از ۵۰ درصد آن متعلق به

شرکت سهامی بیمه ایران می‌باشد.

در نمودار ۲، سهم حق بیمه‌های عمر صادر شده در

ایران از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۴ را به صورت درصدی از کل

حق بیمه‌های صادر شده، آورده‌ایم.

سهم بیمه عمر در ایران از کل بازار بیمه عمر جهان در

طول ۱۰ سال اخیر درصد ثابتی در حدود ۰/۰۱ درصد بوده

است و گویای این مطلب است که در حوزه بیمه‌های عمر

در ایران جای کار، بسیار وجود دارد و آگاهی عمومی

نسبت به بیمه عمر بسیار پایین است.

منابع:

commerce, University of Pennsylvania), 'Life and casualty insurance'.

12. 'Life Insurance Business in Japan' 2003-2004, *The Life Insurance Association of Japan* (LIAJ).

13. 'Life Insurance in India', <<http://en.wikipedia.org>>.

14. Sigma collection between 1996 to 2006.

15. The Boston consulting group, 'A Senior management perspective', <WWW.bcg.Com>.

۱. باغجری، محمود ۱۳۸۴ «کسب و کار بیمه‌های زندگی در ژاپن»، *تازه‌های جهان بیمه*، ش ۹۰.
۲. باقری گیگل، اکبر ۱۳۸۴، «بررسی عوامل مؤثر بر فروش بیمه‌های عمر با تأکید بر تجربه سایر کشورها»، *فصلنامه صنعت بیمه*، سال بیستم، ش ۲.
۳. دوستی، ناهید ۱۳۸۴، «بازاریابی داخلی در شرکت‌های بیمه عمر هند»، *تازه‌های جهان بیمه*، ش ۸۳.
۴. ساحلی، مسیح، ۱۳۷۶، «اقتصاد و بیمه در آسیا»، *فصلنامه صنعت بیمه*، ش ۴۶.
۵. عزیزی، فیروزه و پاسبان، فاطمه ۱۳۷۶، «رابطه بین بیمه زندگی و رشد اقتصادی کشورها»، *فصلنامه صنعت بیمه*، ش ۴۷.
۶. کدخدایی، حسین ۱۳۷۶، «مشکلات ساختاری توسعه بیمه‌های زندگی»، *فصلنامه صنعت بیمه*، ش ۴۷.
۷. معصومی، زهرا ۱۳۸۴، «حرفه‌ای‌سازی در صنعت بیمه عمر»، *تازه‌های جهان بیمه*، ش ۸۴ ص ۴۶.
۸. ملکیان، فرامرز ۱۳۸۳، «ارتقاء روش‌های تنظیم مقررات بیمه عمر در قاره آسیا»، *تازه‌های جهان بیمه*، ش ۷۲، ص ۱۸.
۹. میرزایی، حبیب ۱۳۸۰، «چشم‌انداز تجارت بیمه عمر خصوصی در ژاپن»، *فصلنامه آسیا*، ش ۱۸، ص ۲۳.
10. Bopp, J 2004, 'Exploiting the growth potential of emerging insurance markets-china and India in the spotlight' *Sigma*, no 5.
11. Huebner S.S, (professor of insurance and